

Вплив фізичного навантаження на результативність штрафних кидків кваліфікованих баскетболісток

Чуча Н. І., Спасібно А. В.

Харківська державна академія фізичної культури

Анотація. Кидки в кошик – елемент техніки нападу в баскетболі. Тільки завдяки влучним кидкам команда може набирати свої очки з гри та з лінії штрафного кидка, коли їй надають таку можливість. Встановлено, що фізичне навантаження тренувальних вправ та змагань впливає на результативність штрафних кидків, переважно знижуючи її.

Ключові слова: штрафний кидок м'яча у кошик, результативність, фізичне навантаження.

Вступ. Лише один з кидків у гри виконують без опору захисників – це штрафний кидок, який є покаранням за порушення правил гри гравцями у захисті. Влучний штрафний кидок може вплинути на зміну у рахунку гри та мати вирішальний вплив на перемогу команди як у окремій грі, так і у змаганні. Не зважаючи на рівень змагань, спортивну кваліфікацію учасників найбільш значущими з ігрових дій залишаються кидки та точність їх виконання. Показники цих ігрових дій досліджувались як у змагальній діяльності баскетболістів збірних команд, так і команд першої ліги [2, 3]. Дослідження точності кидків проводились у гравців студентських команд у тренувальному процесі з фіксацією швидкості та результативності кидків з середньої і далекої дистанції, результативності штрафних кидків [1,4,5]. Визначався рівень показників результативності у кидках з гри та штрафних кидках м'яча у кошик під час змагань чоловічих студентських команд у півфіналах СБЛУ сезону 2015–16 рр. [6].

Ми не знайшли достатньо інформації про вплив фізичного навантаження різного характеру на результативність штрафних кидків гравців студентських баскетбольних команд, що і визначило напрямок наших подальших досліджень.

Мета роботи – вивчити вплив фізичного навантаження на результативність штрафних кидків м'яча у кошик баскетболісток команди суперліги ХАІ.

Завдання роботи :

1. Проаналізувати науково-методичну літературу з питання навчання та вдосконалення техніки кидків у баскетболі.

2. Визначити влучність штрафних кидків м'яча у кошик баскетболісток команди суперліги ХАІ.

3. Розглянути вплив фізичного навантаження на результативність штрафних кидків м'яча у кошик баскетболісток команди суперліги.

Об'єкт дослідження – рівень результативності штрафних кидків м'яча у кошик баскетболісток жіночої команди суперліги ХАІ.

Предмет дослідження – вплив фізичного навантаження на точність

штрафних кидків м'яча у кошик кваліфікованих баскетболісток.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення літературних джерел, педагогічні спостереження, педагогічне тестування, методи математичної статистики.

Аналіз результатів дослідження. За результатами педагогічних спостережень ми отримали початкову інформацію, яка дала нам уявлення про рівень результативності штрафних кидків м'яча у кошик команди баскетболісток ХАІ під час змагань. В середньому за гру гравці команди виконували $14,7 \pm 1,5$ спроб штрафних кидків та влучали $9,6 \pm 1,00$ разів, що складало $65,7 \pm 3,3$ % результативності.

Фізичне навантаження вплинуло на влучність штрафних кидків м'яча у кошик наступним чином:

- після 20 присідань середня кількість влучень з 10 штрафних кидків м'яча у кошик по команді становила $8,08 \pm 0,43$ разів, що дорівнює $80,8 \pm 4,35$ % результативності. Загальнокомандний середній показник знизився на 7,42% після цього фізичного навантаження.

ЧСС перед другим тестуванням після фізичного навантаження (20 присідань) склало $136,3 \pm 5,51$ уд./хв. в середньому по команді, що вище, ніж перед початковим тестуванням, на 33,8 уд./хв.. Індивідуальні показники ЧСС знаходились між 108 уд./хв. по нижньому краю та 168 уд./хв. по верхньому краю показників;

- після виконання штрафних кидків з прискореннями після кожного кидка середня кількість влучень з 10 штрафних кидків м'яча у кошик по команді становила $7,5 \pm 0,55$ разів, що дорівнює $75,0 \pm 5,53$ % результативності. Загальнокомандний середній показник влучності знизився ще на 5,8% після цього фізичного навантаження.

Фізичне навантаження вправи підвищило середній командний показник ЧСС до рівню у $154,0 \pm 12,0$ уд./хв., що виявилось вищим від початкових ЧСС на 51,5 уд./хв. та перевищило показники ЧСС після першого навантаження (20 присідань) на 17,7 уд./хв.

Індивідуальні показники ЧСС знаходились між 96 уд./хв. по нижньому краю та 204 уд./хв. по верхньому краю показників.

Наприкінці тренування ми вимірювали ЧСС за 10с, далі спортсменки виконували останню серію штрафних кидків м'яча у кошик (10 кидків) та заключне вимірювання ЧСС після серії штрафних кидків.

Середня кількість влучень з 10 штрафних кидків м'яча у кошик по команді у останньому тестуванні наприкінці тренування становила $7,75 \pm 0,29$ разів, що дорівнює $77,5 \pm 2,9$ % результативності.

Після останньої спроби виконання 10 штрафних кидків м'яча у кошик середній командний показник ЧСС знизився до показника $101,5 \pm 6,5$ уд./хв. Цей показник говорить про те, що команда під час виконання останньої спроби кидків поновила свій стан до початкового. Тобто вправу з 10 штрафних кидків м'яча у кошик можна використовувати як вправу для відновлення фізичного стану гравців жіночої команди суперліги ХАІ.

Порівнюючи початкову командну результативність штрафних кидків м'яча у кошик (тест №1) з остаточною наприкінці тренування (тест №4) ми виявили, що фізичне навантаження тренування баскетболісток ХАІ вплинуло на зниження результативності на 1 влучення або 10% в середньому по команді. Найбільший вплив на зниження результативності штрафних кидків у кошик баскетболісток ХАІ був виявлений при виконанні тесту №3, де гравці виконували прискорення після кожної спроби кидка. Результативність знизилась на 12,5% в середньому по команді.

Порівняння результативності штрафних кидків м'яча у кошик студентської баскетбольної команди ХАІ в умовах змагання та на тренуванні показало, що змагальні умови знизили влучність при виконанні штрафних кидків на 14,5%. Різниця у показниках точності носить статистично достовірний характер ($p < 0,05$).

Література

1. Кудимов В. Н. Применение метода экспертной оценки техники в процессе обучения штрафному броску в баскетболе / В. Н. Кудимов // Спортивные игры в физическом воспитании и спорте: Материалы международной научно – практической конференции. – Смоленск. –2002. – С. 355 – 358.
2. Помещикова И. П. Анализ выступления команды девушек Украины на чемпионате Европы по баскетболу в 2012 году / И. П. Помещикова, А. С. Кучеренко, И. М. Євтушенко // Физическое воспитание студентов – 2013 – № 1 – С. 49–54.
3. Помещикова И. П. Ефективність кидків м'яча у іграх жіночих баскетбольних команд першої ліги / І. П. Помещикова, Є. С. Харченко, К. А. Кириченко // Сборник статей X международной научной конференции, 7 февраля 2014 г. – Т. 2 – Белгород – Харьков – Красноярск; ХГАФК, 2014. – С. 137– 141.
4. Помещикова И. П. Точність кидків м'яча в кошик баскетболістів на етапі спеціалізованої базової підготовки / І. П. Помещикова, Є. С. Харченко // Спортивные игры № 2 // Научный журнал – Харьков: ХГАФК, 2017. – С. 56–59.
5. Харченко Є. С. Аналіз точності кидків м'яча в кошик баскетболістами студентської команди/ Є. С. Харченко, І. П. Помещикова // Баскетбол: історія, сучасність, перспективи : матеріали I Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної інтернет-конференції (м. Дніпро, 20-21 грудня) – [Електронний ресурс] – Дніпро : ДДІФКіС, 2016. – С. 179 – 182.
6. Чуча Н. И. Анализ результативности бросков студенческой баскетбольной команды ХНУ в соревнованиях студенческой баскетбольной лиги Украины. / Н. И. Чуча, В. А. Олейник, П. А. Баранец // Спортивные игры № 2 // Научный журнал – Харьков: ХГАФК, 2017. – С. 75 – 78.
7. Шевченко О. О. Фактори, які впливають на точність кидків в баскетболі / О. О. Шевченко, О. О. Беліков, О. В. Кудімова // Сборник статей X международной научной конференции, 7 февраля 2014 г. – Т. 2 – Белгород – Харьков – Красноярск; ХГАФК, 2014. – С. 219 – 222.

Інформація про авторів:

Чуча Н. І. – старший викладач кафедри спортивних і рухливих ігор,

Харківська державна академія фізичної культури

E-mail: natali.chucha@ukr.net

Спасірко А. В. – студентка

Харківська державна академія фізичної культури